

УДК 338.48

Горбатюк Н.А., здобувачка спеціальності 242 Туризм
Белобородова М.В., доцентка кафедри туризму та економіки підприємства
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

КУЛЬТУРНИЙ ТА ЕТНІЧНИЙ ТУРИЗМ: МІЖНАРОДНІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ

Культурний та етнічний туризм, як самостійні види туризму, – відносно нове явище у відповідному секторі. На думку авторів, нині етнокультурний туризм проходить етап свого генезису, тобто, зародившись відносно недавно, знаходиться на стадії первісного становлення як окремого, самостійного виду туристичної індустрії. Але вже зараз цей вид туризму має суттєві історико-культурні передумови, економіко-соціальні засади та теоретико-методологічні обґрунтування самостійного існування у сфері індустрії туризму.

Дослідження такого складного явища як культура вимагає виділення її універсальних властивостей, етапів розвитку як цілісної системи в просторі та в часі, при цьому важливо «не потонути» у конкретиці складових її етнічних культур. Спільні цінності та тісні зв'язки між зацікавленими сторонами у сфері туризму та культури означають, що обидва сектори можуть працювати разом, щоб забезпечити всеосяжний доступ до спадщини [4]. Під час та після пандемії COVID-19, коли значна частина пам'яток всесвітньої культурної спадщини були закриті для відвідувачів, Всесвітня туристична організація (ЮНВТО) і ЮНЕСКО працювали над новими рекомендаціями, спрямованими на відповідальне відновлення культурного туризму [3]. Згідно з визначенням, прийнятим Генеральною Асамблеєю ЮНВТО на її 22-й сесії (2017 р.): культурний туризм означає «вид туристичної діяльності, в якій головною мотивацією відвідувача є вивчення, відкриття, досвід і споживання матеріальних і нематеріальних культурних пам'яток/ продуктів в туристичному місці. Ці визначні пам'ятки/продукти стосуються набору відмінних матеріальних, інтелектуальних, духовних та емоційних особливостей суспільства, яке охоплює мистецтво та архітектуру, історичну, культурну, кулінарну спадщину, літературу, музику, творчі індустрії та живі культури з їхнім способом життя, цінностями, системами вірувань і традицій».

Рекомендації щодо культурного туризму також наголошують на необхідності підтримки з боку політиків для забезпечення актуальності культури в плануванні на випадок надзвичайних ситуацій у туристичних напрямках. Поряд із цими рекомендаціями, ЮНВТО закликає сектор культурного туризму об'єднати митців, творців, професіоналів у сфері туризму та культури, приватний сектор і місцеві громади для відкритого діалогу, обміну даними та пошуку рішень у реальному часі.

У вересні 2023 року ЮНВТО опублікувала набір інструкцій, орієнтованих на ключових гравців екосистеми культурного туризму, які хочуть зробити свої пропозиції доступнішими. Ключовими партнерами в процесі розробки та експертної оцінки виступили Міжнародний комітет культурного туризму та Європейська мережа доступного туризму. Цей керівний інструмент також створено в рамках просування стандарту ISO 21902 [1], у розробці якого ЮНВТО відіграла одну з провідних ролей.

У березні 2023 року ЮНВТО було опубліковано перший Компендіум передового досвіду в туризмі корінних народів із регіональним фокусом на Америці [2].

Документ створено спільно з Всесвітнім альянсом туризму корінних народів (WINTA) і в першу чергу призначено для демонстрації передового досвіду, який відстоюють лідери та асоціації корінного населення регіону. Однак він також включає концептуальний вступ до різних аспектів планування, управління та просування відповідального та сталого розвитку місцевого туризму. Компендіум також містить низку рекомендацій для державних

адміністрацій, а також перелік порад щодо сприяння відповідальній поведінці туристів, які вирішили відвідати громади корінного населення.

Ще одна важлива ініціатива ЮНВТО – Всесвітні конференції ЮНВТО/ЮНЕСКО з туризму та культури, які об'єднують міністрів туризму та міністрів культури з метою визначити ключові можливості та виклики для більш міцної співпраці між цими дуже взаємопов'язаними сферами [3]. Збираючи зацікавлених сторін з усіх регіонів світу, конференції, які проводилися в Камбоджі, Омані, Туреччині та Японії, розглядали широкий спектр тем, включаючи моделі управління, сприяння, захист і збереження культури, інновації, роль відродження міст як засіб сталого розвитку в країнах по всьому світу.

Список використаних джерел:

1. World Tourism Organization and World Indigenous Tourism Alliance. Compendium of Good Practices in Indigenous Tourism – Regional Focus on the Americas. 2023. Madrid. 84 p. DOI: <https://doi.org/10.18111/9789284424184>.
2. ISO 21902:2021. Tourism and related services — Accessible tourism for all — Requirements and recommendations. 81 p.
3. World Tourism Organization. Inclusive Recovery Guide – Sociocultural Impacts of Covid-19. 2021. Issue 2: Cultural Tourism. Madrid. 9 p. DOI: <https://doi.org/10.18111/9789284422579>
4. Бессонова С.І, Белобородова М.В. Аналіз туристичного потенціалу України. Ефективна економіка. 2024. № 3. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.38>